

—зберегти в Україні державні банки, спеціалізувавши їх на обслуговуванні окремих галузей та секторів вітчизняної економіки з метою їх розвитку;

—вивчити досвід Китаю, Росії та інших країн, де банки державної форми власності займають значне місце в банківській системі, з метою його використання в розбудові вітчизняної банківської системи, яка має сприяти реалізації інноваційної моделі розвитку нашої країни;

—перебрати в руки держави Український банк реконструкції та розвитку, статутний капітал якого майже повністю належить державі, і використовувати його за тим призначенням, за яким використовуються аналогічні банки в інших країнах світу;

—перевести усі підприємства державної форми власності та підприємства з державною часткою у статутному капіталі на обслуговування в державні банки.

Література

1. *Малик Р.* Чотири напрямки банківської стабілізації // Урядовий кур'єр. — 2009, 5 грудня. — № 227. — С. 3.

УДК 502.15: [336.71:330322]

І. М. Лазепко, канд. екон. наук, проф.
кафедри банківської справи,
Т. О. Єфімченко, магістрант
кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

БАНК ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

За останні десятиріччя охорона та оздоровлення навколишнього природного середовища стали однією з найважливіших глобальних проблем. Проте її вирішення у світі та в більшості країн впирається в дефіцит фінансових ресурсів. Президенти України Л. Д. Кучма та В. А. Ющенко на сесіях Генеральної Асамблеї ООН пропонували від імені України прийняття Екологічної Конституції Землі і створення міжнародної фінансової організації — фонду чи банку — з фінансування природоохоронних заходів.

Але, на нашу думку, якщо Україна пропонує світовому співтовариству створити Міжнародний екологічний банк, то насамперед вона сама повинна заснувати такий банк у себе. Адже створення в Україні спеціалізованого екологічного банку є досить актуальним. Проте для його створення потрібно прийняти окремий закон, який повинен бути законом прямої дії. У ньому потрібно викласти особливий статус такого банку, специфіку формування його ресурсної бази, основи фінансування й кредитування ним природоохоронних заходів, його контролюючі функції.

Сама ідея створення екологічного банку (банку біосфери) не нова. Вона появилася ще за радянських часів. Проте одним із авторів цієї публікації уже в загальних рисах були окреслені основні засади його заснування та функціонування, які б хотілося дещо розвинути.

На наш погляд, такий банк, насамперед у початковий період його діяльності, має функціонувати як державний з наділенням його окремими правами органу державного управління. Адже більшість заходів з охорони навколишнього середовища сьогодні неможливо вирішити на мікрорівні. Це стосується прогнозування, координації цих заходів, управління їх реалізацією та їх фінансування і кредитування. Вони можуть бути вирішені лише на макрорівні з залученням коштів державного бюджету. Зокрема, цей банк міг би акумулювати кошти на охорону та оздоровлення навколишнього природного середовища, фінансувати та кредитувати природоохоронні заходи, контролювати ефективність використання коштів, що спрямовуються на ці цілі, а у випадках виявлення порушень — застосовувати відповідні санкції.

На цей банк держава могла би покласти функцію проведення екологічного аудиту на підприємствах. Звичайно, для цього він у своєму штаті повинен мати відповідних фахівців. Сьогодні такий аудит здійснюють за укладеними договорами різні науководослідні та проектно-вишукувальні інститути, але результати такого аудиту не завжди відповідають необхідним вимогам. Банк міг би для проведення аудиту залучати фахівців із таких інститутів.

Персонал такого банку, очевидно, має складатися не тільки з фахівців банківської справи, але й з екологів, інженерів, юристів. Він міг би, як це в багатьох країнах роблять інвестиційні банки, надавати суб'єктам господарювання консультації з вирішення проблем застосування природоохоронних технологій. Мережа філій такого банку не повинна бути надто розгалуженою. Так, окрім центрального офісу в Києві, достатньо мати філію в кожному обласному центрі й у Сімферополі.

Статутний капітал екологічного банку, очевидно, повинен бути сформований за рахунок коштів державного бюджету України. Інші ресурси банку можуть формуватися за рахунок зарахування в доходи банку штрафів за порушення природоохоронного законодавства, розмір яких, за нашим переконанням, повинен бути значно підвищений. Крім того, ресурси цього банку могли б формуватися за рахунок залучення депозитів юридичних і вкладів фізичних осіб, отримання коштів шляхом емісії облігацій та добровільних внесків резидентів і нерезидентів України. Банк також повинен мати право користуватись міжбанківським кредитом, у тому числі кредитом Національного банку України. Також він міг би отримувати кредити і гранти від Міжнародного екологічного банку, якщо такий буде створено.

При цьому кошти, мобілізовані за рахунок штрафів і добровільних внесків, переважно могли б використовуватись на безповоротне фінансування природоохоронних заходів, як правило, загальнодержавного значення, а депозити, вклади, міжбанківські кредити та облігаційні позики слід використовувати для надання кредитів суб'єктам господарювання на проведення природоохоронних заходів, які приносять економічний ефект.

Окрім фінансування та кредитування природоохоронних заходів, екологічний банк міг би надавати фінансово-кредитну підтримку розробці й запровадженню інвестиційних, у тому числі інноваційних проектів природоохоронного характеру, раціональному використанню природних ресурсів, забезпеченню екологічної безпеки життєдіяльності людини. Зокрема, банк повинен долучитися до широкого використання альтернативних джерел енергії, в чому Україна значно відстає від економічно розвинених країн, виробництва й впровадження двигунів, які б зменшували викиди шкідливих речовин в атмосферу. Застосування на практиці цих та й інших інновацій значно зменшить забруднення навколишнього природного середовища, до того ж воно принесе великий соціально-економічний ефект.

Ресурсна база банку екології може також формуватись за рахунок коштів, які могла б отримати Україна від продажу квот на викид парникових газів тим країнам, які свої квоти вичерпали. Адже відомо, що Кіотський протокол не тільки ставить певні завдання перед країнами, але й надає їм можливість одержати додаткові інвестиції у свою економіку шляхом використання переважно механізмів емісійної торгівлі та чистого розвитку. Так, ці викиди збільшують країни ЄС. За оцінками експертів, замість того, щоб у відповідності з кіотськими зобов'язаннями знизити до

2010 року викиди на 8 %, Європа збільшила їх, як мінімум, на 5 %. Однак Єврокомісія підтримує прагнення України до забезпечення екологічної рівноваги, схвалює її дії і має намір виділити на реалізацію 8 екологічних проектів 12 млн дол. США. Ці кошти також можна використати через екологічний банк. За прогнозами, за 5 років (2008–2012) Україна зможе продати іншим країнам надлишок квоти на викид мінімум 1,25 млрд т парникових газів. Досвід в цьому Україна вже має.

Створення банку екології, що само по собі є фінансовою інновацією, досить швидко викличе позитивні зміни у справі охорони навколишнього середовища. А це піде на користь не тільки народу України, але й усьому світовому співтовариству. Досвід України зі створення такого банку зможуть вивчити й використовувати інші держави. Окремі положення з діяльності екологічного банку, безумовно, будуть використані й при створенні Міжнародного екологічного банку, що раніше або пізніше все-таки світовому співтовариству доведеться створювати. А це сприятиме підвищенню міжнародного авторитету України, прискоренню її інтеграції в ЄС.

УДК 336.763:006.032

Г. М. Лацук, аспірант кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування, Тернопільський національний економічний університет

НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ І НОРМ

Перманентний розвиток суспільства характеризується фінансовою консолідацією та конгломерацією економічних систем, глобалізацією та інтеграцією фінансових ринків, зростанням транснаціональних утворень та посиленням їх впливу на світове співтовариство. В цьому контексті виникає необхідність стандартизації, уніфікації та гармонізації міжнародних економічних відносин з метою підвищення їхньої прозорості, правочинності, ефективності та безпеки.

Україна, як і більшість країн світу, перейняла практику ратифікації міжнародних стандартів і норм з метою виходу на світовий економічний простір та європейську співдружність. Зокрема,